

HOẠT ĐỘNG ĐO LƯỜNG VÀ QUẢN LÝ VỀ ĐO LƯỜNG

ThS. PHAN THANH NGHIỆM

Hoạt động Đo lường

Đo lường là một lĩnh vực khoa học - kỹ thuật chính xác, là hoạt động không thể thiếu, có vai trò quan trọng đối với đời sống, sản xuất, nghiên cứu khoa học, an ninh và quốc phòng. Đo lường thống nhất và chính xác góp phần đảm bảo công bằng xã hội, bảo vệ quyền và lợi ích hợp pháp của mọi tổ chức, cá nhân trong các giao dịch kinh tế, dân sự; sử dụng tiết kiệm tài nguyên thiên nhiên, vật tư, năng lượng; đảm bảo an toàn; bảo vệ sức khoẻ và môi trường; đẩy mạnh phát triển khoa học và công nghệ; tăng cường hiệu lực quản lý nhà nước; là công cụ đắc lực góp phần nâng cao năng suất, chất lượng, phát triển kinh tế - xã hội và hội nhập kinh tế quốc tế.

Hoạt động đo lường là hoạt động thiết lập, sử dụng chuẩn đo lường, đơn vị đo; kiểm định, hiệu chuẩn, thử nghiệm phương tiện đo; kiểm định, hiệu chuẩn, thử nghiệm chuẩn đo lường; sản xuất, kinh doanh, nhập khẩu, sử dụng phương tiện đo; định lượng đối với hàng đóng gói sẵn; thực hiện phép đo.

Để đáp ứng yêu cầu phát triển kinh tế - xã hội và quản lý các hoạt động đo lường, các nước trên thế giới, đặc biệt các nước phát triển từ lâu đã chú trọng đầu

tư xây dựng cơ sở vật chất - kỹ thuật, đào tạo nguồn nhân lực và ban hành hệ thống văn bản pháp luật cần thiết, đồng bộ để điều chỉnh những vấn đề cơ bản của đo lường như: đơn vị đo, chuẩn đo lường, phương tiện đo, phép đo, kiểm soát đo lường đối với hàng đóng gói sẵn; sản xuất, kinh doanh phương tiện đo; kiểm định, hiệu chuẩn, thử nghiệm đo lường; quyền và nghĩa vụ của các tổ chức, cá nhân trong lĩnh vực đo lường...

Quản lý Đo lường

Để đo lường thực hiện đảm nhận được vai trò chức năng quan trọng của nó cần phải có biện pháp quản lý đo lường nhằm đảm bảo cho kết quả đo được thống nhất và chính xác, đáp ứng được yêu cầu sử dụng mong muốn. Để thực hiện quản lý đo lường chúng ta phải dựa trên các cơ sở sau:

- Cơ sở khoa học: Là kết quả nghiên cứu xác định đơn vị đo với độ chính xác ngày càng cao.

- Cơ sở kỹ thuật: Là hệ thống các chuẩn đo lường và các thiết bị kỹ thuật để thể hiện kích thước cụ thể của đơn vị đo và thực hiện việc so sánh, đối chiếu kết quả đo với giá trị thực của đại lượng được đo.

- Cơ sở pháp lý: Là hệ thống các quy định, các cơ chế để thực hiện thống nhất các biện pháp

quản lý.

Như vậy, quản lý đo lường theo nghĩa rộng bao gồm việc quản lý phương tiện đo, phép đo và quản lý các cơ sở để thực hiện việc quản lý ấy. Hoạt động quản lý đo lường do nhà nước và các tổ chức, cá nhân có liên quan đến đo lường thực hiện.

Nhà nước quản lý về đo lường bằng các biện pháp do nhà nước chỉ đạo thực hiện để đưa hoạt động đo lường phục vụ phát triển kinh tế - xã hội, phát triển khoa học công nghệ và phát triển sản xuất kinh doanh, bảo vệ các lợi ích công cộng, bảo vệ quyền lợi người tiêu dùng, bảo vệ sức khoẻ và môi trường, bảo vệ an ninh quốc phòng.

Nhà nước quản lý các hoạt động đo lường thông qua các quy định có tính pháp lý để các tổ chức, cá nhân có liên quan thực hiện. Nhà nước phân công cho các cán bộ, các cơ quan thuộc bộ máy hành chính nhà nước tổ chức thực hiện các quy định này.

Những nội dung của hoạt động đo lường cần được quản lý bao gồm:

- **Quản lý đơn vị đo:** Nhà nước quy định đơn vị đo pháp định. Đơn vị đo pháp định của Việt Nam bao gồm: Các đơn vị đo thuộc hệ đơn vị đo lường quốc tế (viết tắt là hệ đơn vị SI), gồm các

đơn vị đo cơ bản thuộc SI; các đơn vị đo dẫn xuất thuộc SI; các bội, ước thập phân của đơn vị đo thuộc SI; các đơn vị ngoài SI được Đại hội cân đo quốc tế chấp nhận sử dụng song song với hệ SI; các đơn vị truyền thống được phép sử dụng.

- Quản lý chuẩn đo lường:
Chuẩn đo lường chỉ được coi là chuẩn khi được hiệu chuẩn (hoặc so sánh) với chuẩn cao hơn trong sơ đồ khối chuẩn (có nghĩa là được liên kết với chuẩn quốc tế). Nhà nước quy định các loại chuẩn đo lường gồm chuẩn quốc gia và chuẩn công tác.

+ Chuẩn quốc gia là chuẩn đo lường cao nhất của quốc gia, được Bộ Khoa học và Công nghệ phê duyệt để xác định số đo của chuẩn đo lường khác.

+ Chuẩn công tác là chuẩn đo lường dùng để kiểm định, hiệu chuẩn, thử nghiệm phương tiện đo.

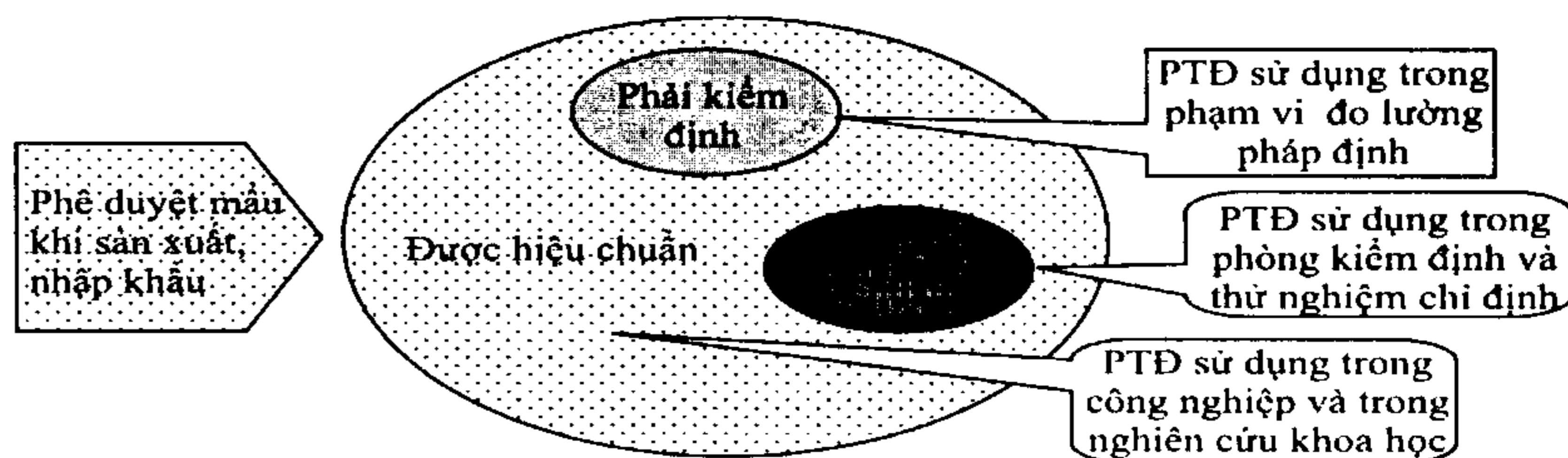
- Quản lý phương tiện đo:
Các biện pháp quản lý phương tiện đo có thể ở những mức độ khác nhau, có biện pháp áp dụng đối với tất cả các phương tiện đo, có biện pháp chỉ áp dụng đối với một số loại phương tiện đo sử dụng vào một số mục đích nhất định; có biện pháp là bắt buộc, có biện pháp thực hiện theo cơ chế tự nguyện. Các biện pháp chính quản lý phương tiện đo bao gồm:

+ **Phê duyệt mẫu phương tiện đo:**

Phê duyệt mẫu phương tiện đo được thực hiện đối với tất cả các phương tiện đo được sản xuất, nhập khẩu vào Việt Nam. Được miễn phê duyệt mẫu khi kết quả phê duyệt mẫu của nước

ngoài được Việt Nam thừa nhận. Việc phê duyệt mẫu do cơ quan nhà nước về đo lường có thẩm quyền thực hiện trên cơ sở xem xét báo cáo đánh giá kết quả thử nghiệm mẫu phương tiện đo và xác nhận mẫu phương tiện đo phù hợp với yêu cầu kỹ thuật đo lường quy định.

+ **Kiểm định phương tiện đo:**

Kiểm định phương tiện đo được thực hiện trong phạm vi của phép đo pháp định (phép đo được áp dụng khi sử dụng phương tiện đo để định lượng hàng hoá, dịch vụ trong mua bán, thanh toán; các phép đo liên quan đến bảo đảm an toàn, bảo vệ sức khoẻ cộng đồng, bảo vệ môi trường; thanh tra, kiểm tra, giám định tư pháp và các hoạt động công vụ khác theo quy định của pháp luật). Việc kiểm định phương tiện đo do tổ chức kiểm định thực hiện.

+ **Hiệu chuẩn phương tiện đo:**

Hiệu chuẩn phương tiện đo thực hiện đối với tất cả các phương tiện đo sử dụng trong công nghiệp và nghiên cứu khoa học, đây là hoạt động tự nguyện. Việc hiệu chuẩn này phòng hiệu chuẩn của tổ chức có đủ năng lực thực hiện.

Hiệu chuẩn phương tiện đo chỉ bắt buộc khi phương tiện đo sử dụng trong các tổ chức thử nghiệm, kiểm định được chỉ định

và phòng hiệu chuẩn được công nhận. Việc hiệu chuẩn phương tiện đo này do phòng hiệu chuẩn được công nhận theo Điều 53 của Luật Tiêu chuẩn và Quy chuẩn kỹ thuật thực hiện.

Mối tương quan giữa các biện pháp quản lý phương tiện đo được mô tả ở sơ đồ dưới đây:

- Kiểm tra đo lường:

+ Đối tượng của kiểm tra đo lường là các tổ chức, cá nhân sản xuất, kinh doanh nhập khẩu chuẩn đo lường và phương tiện đo; sử dụng phương tiện đo, thực hiện các phép đo trong phạm vi bắt buộc kiểm định/hiệu chuẩn; sản xuất, kinh doanh hàng đóng gói sẵn.

+ Nội dung kiểm tra bao gồm việc tuân thủ các yêu cầu bắt buộc đối với chuẩn, phương tiện đo; việc tuân thủ phương pháp đo, phép đo được quy định; việc tuân thủ các yêu cầu bắt buộc đối với độ chênh lệch của lượng hàng hoá thực tế với lượng hàng ghi trên nhãn đối với hàng đóng gói sẵn theo định lượng; việc đảm bảo các điều kiện của tổ chức kiểm định hoặc thử nghiệm được chỉ định.

+ Cơ quan thực hiện kiểm tra về đo lường là các cơ quan quản lý nhà nước về đo lường ở Trung ương và của các tỉnh, thành phố trực thuộc Trung ương.

P.T.N